

ΕΝΟΤΗΤΑ 17η .

Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΩΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1. Τι γνωρίζετε για την άφιξη του Καποδίστρια στην Ελλάδα. Ποια η κατάσταση της Ελλάδας;

Ο Καποδίστριας εκλέχτηκε κυβερνήτης της Ελλάδας από την Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας το 1827 και ήρθε στο Ναύπλιο το 1828. Η κατάσταση της Ελλάδας ήταν τραγική. Ο λαός ήταν εξαθλιωμένος. Ληστές και πειρατές έλεγχαν μεγάλες περιοχές της χώρας. Ο αιγυπτιακός στρατός κατείχε τη ΝΔ Πελοπόννησο. Ο τουρκικός μιστρατός κατείχε εδάφη της Στερεάς Ελλάδας.

2. Ποια μέτρα πήρε ο Καποδίστριας στη διοίκηση;

Ο Καποδίστριας συγκέντρωσε όλες τις εξουσίες για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της χώρας.

3. Ποια μέτρα πήρε ο Καποδίστριας στις ένοπλες δυνάμεις;

-Οργάνωσε τον τακτικό στρατό για να εκκαθαρίσει την Στερεά Ελλάδα από τον οθωμανικό στρατό και να αντιμετωπίσει τη ληστεία και την πειρατεία ----

--δημιούργησε τον Λόχο των Ευελπίδων

--οργάνωσε το πολεμικό ναυτικό και καταπολεμήθηκε η πειρατεία χάρη στη δράση του Μιαούλη.

4. Ποια μέτρα πήρε ο Καποδίστριας στην οικονομία;

- Ο Καποδίστριας ίδρυσε ένα κρατικό ταμείο με εισφορές Ελλήνων του εξωτερικού και φιλελλήνων

- Ίδρυσε τράπεζα

- Έκοψε νόμισμα, τον φοίνικα

- Εφάρμοσε λιτότητα στις δαπάνες

- Εκσυγχρόνισε την γεωργία με νέες καλλιέργειες (πατάτα) και μεθόδους

5. Ποια μέτρα πήρε ο Καποδίστριας στην εκπαίδευση;

-Ίδρυσε το ορφανοτροφείο της Αίγινας στο οποίο λειτούργησαν

-Τρία αλληλοδιδασκτικά σχολεία, αντίστοιχα σημερινών δημοτικών τετραετούς φοίτησης

- Τρία ελληνικά, αντίστοιχα σημερινών γυμνασίων τριετούς φοίτησης ----- -

-Χειροτεχνεία, επαγγελματικές σχολές και

-Το πρότυπο σχολείο, που σπούδαζαν όσοι ήθελαν να γίνουν δάσκαλοι στα αλληλοδιδασκτικά σχολεία

- Το Κεντρικόν Σχολείον, που φοιτούσαν όσοι θα σπούδαζαν σε πανεπιστήμια του εξωτερικού

- Ίδρυσε στην Τίρυνθα το πρότυπο αγροκήπιο, γεωργική σχολή

-Ο Καποδίστριας δεν ίδρυσε πανεπιστήμιο, γιατί πίστευε ότι η εκπαίδευση θα έπρεπε να παρέχει τις βασικές γνώσεις και επαγγελματική κατάρτιση.

6. Τι γνωρίζετε για την ολοκλήρωση της επανάστασης το 1829;

Στην Ελλάδα εκκρεμούσαν σοβαρά ζητήματα: - Ο βαθμός ανεξαρτησίας του κράτους - Ο καθορισμός των συνόρων - και οι πολεμικές επιχειρήσεις που συνεχίζονταν -Η τελευταία μάχη δόθηκε στη Πέτρα της Βοιωτίας στις 12 Σεπτεμβρίου, όπου οι ελληνικές δυνάμεις επικράτησαν με επικεφαλής τον Δ. Υψηλάντη.

7. Τι γνωρίζετε για το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας;

Λίγο αργότερα με το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας

-Η Ελλάδα έγινε ανεξάρτητο κράτος

- Τα σύνορα στο βορρά ήταν η γραμμή Παγασητικού- Αμβρακικού

- Έτσι το ελληνικό κράτος περιελάμβανε την Πελοπόννησο, τη Στερεά Ελλάδα, τις Κυκλάδες, τα νησιά του Αργοσαρωνικού, την Εύβοια και τις Σποράδες.

8. Τι γνωρίζετε για το τέλος του Κυβερνήτη;

Στις 27 Σεπτεμβρίου ο αδερφός και ο γιός του Πετρόμπεη δολοφόνησαν τον Καποδίστρια.

ΕΝΟΤΗΤΑ 18η.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΦΙΞΗ ΤΟΥ ΟΘΩΝΑ(1833) ΕΩΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 3ΗΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1843

1. Τι γνωρίζετε για την εκλογή και την άφιξη του Όθωνα στην Ελλάδα;

Μετά την δολοφονία του Καποδίστρια ξέσπασε εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα. Αυτό έκανε τις Δυνάμεις να επέμβουν και με τη συνθήκη του Λονδίνου να ορίσουν Βασιλιά της Ελλάδας τον 17 χρόνο Όθωνα ορίστηκε το πολίτευμα να είναι μοναρχία ακόμη οι Δυνάμεις έδωσαν δάνειο 60.000.000 φράγκων στην Ελλάδα.

2. Ποιος ασκούσε την εξουσία μέχρι την ενηλικίωση του Όθωνα;

Επειδή ο Όθωνας ήταν ανήλικος την εξουσία θα την ασκούσε, μέχρι την ενηλικίωσή του, η Αντιβασιλεία.

Η Αντιβασιλεία είχε τρία μέλη: Τον **Άρμανσμπέργκ** που ήταν πρωθυπουργός και υπουργός εξωτερικών. Τον **Μάουερ** που ήταν αρμόδιος

για την εκπαίδευση, την εκκλησία και τη δικαιοσύνη και Τον **Χάιντεκ** που ήταν υπεύθυνος για τις ένοπλες δυνάμεις.

3. Ποιοι ήταν οι στόχοι της Αντιβασιλείας;

Οι επιδιώξεις της Αντιβασιλείας ήταν Η εθνική ανεξαρτησία. Η βασιλική απολυταρχία και Το συγκεντρωτικό σύστημα διακυβέρνησης.

4. Ποιο ήταν το έργο της Αντιβασιλείας στη διοίκηση και στο στρατό;

Στη διοίκηση η αντιβασιλεία χώρισε την Ελλάδα σε 10 νομούς και μετέφερε το 1834 την πρωτεύουσα από το Ναύπλιο στην Αθήνα. Ο στρατός στηρίχθηκε στους 3.500 Βαυαρούς που είχαν έρθει στην Ελλάδα μαζί με τον Όθωνα. Οι Έλληνες αγωνιστές δεν έγιναν δεκτοί στις ένοπλες δυνάμεις και πολλοί στράφηκαν στη ληστεία.

5. Ποια ήταν η πολιτική της Αντιβασιλείας στη δικαιοσύνη και στην εκπαίδευση;

Στη δικαιοσύνη ιδρύθηκαν δικαστήρια και συντάχθηκαν νέοι νόμοι Στην εκπαίδευση ιδρύθηκαν: **Αλληλοδιδασκτικά** Δημοτικά σχολεία **Ελληνικά** τριτάξια σχολεία Και **τετρατάξια Γυμνάσια** Το 1837 ιδρύθηκε Πανεπιστήμιο στην Αθήνα και το **Πολυτεχνικό σχολείο**.

6. Ποια ήταν η πολιτική της Αντιβασιλείας απέναντι στην Εκκλησία;

Η εκκλησία ορίστηκε **αυτοκέφαλη**, δηλαδή χωρίστηκε διοικητικά από το Οικουμενικό Πατριαρχείο και έκλεισαν τα μοναστήρια με μικρό αριθμό μοναχών.

7. Ποια ήταν η στάση των Ελλήνων απέναντι στην Αντιβασιλεία;

Η στάση των Ελλήνων απέναντι στην Αντιβασιλεία αρχικά ήταν δύσπιστη και στη συνέχεια ήταν εχθρική.

8. Ποια ήταν τα αίτια, τα γεγονότα και το αποτέλεσμα της 3ης Σεπτεμβρίου 1843;

Τα αίτια της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 είναι ότι - Η οικονομική κατάσταση των αγροτών χειροτέρευε □ Στην ύπαιθρο αναπτυσσόταν η ληστεία - Η Ελλάδα δεν μπορούσε να ξεπληρώσει τα δάνειά της και - Οι Δυνάμεις επέβαλλαν περικοπή των δαπανών. τα πρώτα θύματα των περικοπών ήταν οι στρατιωτικοί, οι οποίοι στράφηκαν εναντίον του Όθωνα - Οι πολιτικοί όλων των κομμάτων ζητούσαν την παραχώρηση συντάγματος Έτσι τη νύχτα της 2ης προς 3η Σεπτεμβρίου 1843 δυνάμεις της φρουράς της Αθήνας και πολλοί πολίτες με επικεφαλής τον Δημήτριο Καλλέργη και τον Μακρυγιάννη συγκεντρώθηκαν έξω από τα ανάκτορα και απαίτησαν από τον Όθωνα σύνταγμα. Ο βασιλιάς στην αρχή αρνήθηκε αλλά στη συνέχεια προκήρυξε εκλογές για Εθνοσυνέλευση, που θα ψήφιζε σύνταγμα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 19η.

ΑΠΟ ΤΗ 3Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1843 ΕΩΣ ΤΗΝ ΕΞΩΣΗ ΤΟΥ ΌΘΩΝΑ

1. Τι γνωρίζετε για το σύνταγμα του 1844;

Η Εθνοσυνέλευση ψήφισε το 1844 σύνταγμα σύμφωνα με το οποίο - Θεσπίστηκε το πολίτευμα της απόλυτης μοναρχίας

- Την νομοθετική εξουσία ασκούσαν ο βασιλιάς, η Γερουσία και η
- Η εκτελεστική εξουσία ασκούνταν από τον Βασιλιά μέσω των υπουργών
- Η δικαστική εξουσία από τους δικαστές που διορίζε ο Βασιλιάς.

2. Τι ήταν η Μεγάλη Ιδέα;

Μεγάλη ιδέα ήταν η άποψη ότι για να αναπτυχθεί η χώρα θα έπρεπε πρώτα να μεγαλώσουν τα σύνορα της. Αν και η ιδέα αυτή κυκλοφορούσε σχεδόν από την ίδρυση του ελληνικού κράτους ο Κωλέττης ήταν ο πρώτος που χρησιμοποίησε τον όρο Μεγάλη ιδέα σε ομιλία του στην Εθνοσυνέλευση του 1844

3. Ποιοι ονομάστηκαν αλύτρωτοι και τι ήταν ο αλυτρωτισμός;

- Αλύτρωτοι ονομάστηκαν όσοι ζούσαν στην Οθωμανική αυτοκρατορία και δεν είχαν ακόμη ελευθερωθεί

6. Τι γνωρίζετε για τον Κριμαϊκό πόλεμο και τι συνέπειες είχε για τους Έλληνες;

Το 1854 ξέσπασε ρωσοτουρκικός πόλεμος. Οι Έλληνες θεώρησαν ότι ήταν μια καλή ευκαιρία να μεγαλώσουν τα σύνορα της χώρας γι' αυτό οργάνωσαν εξεγέρσεις στη Θεσσαλία, την Ήπειρο και τη Μακεδονία. Αμέσως, όμως τα αγγλικά και γαλλικά στρατεύματα κατέλαβαν τον Πειραιά και ζήτησαν από τον Όθωνα να τηρήσει η Ελλάδα ουδετερότητα. - Τελικά η Ρωσία έχασε. Ο σουλτάνος όμως ύστερα από πιέσεις των Δυνάμεων προχώρησε σε μεταρρυθμίσεις γνωστές ως **Χάτι Χουμαγιούν** με στόχο την ισότητα όλων των υπηκόων ανεξάρτητα από φυλή ή θρήσκευμα.

7. Ποια ήταν τα αίτια της έξωσης του Όθωνα από την Ελλάδα;

- Οι νέοι πολιτικοί θεωρούσαν ότι ο Όθωνας δεν είχε τίποτα να προσφέρει στην Ελλάδα - Την 1η Φεβρουαρίου ξέσπασε μία επανάσταση που, αν και δεν πέτυχε, έδειξε την φθορά του καθεστώτος - Τον Οκτώβριο του 1862 στασίασε η φρουρά της Αθήνας - Ο Όθωνας κηρύχθηκε έκπτωτος και έφυγε για το Μόναχο, όπου και πέθανε το 1867

ΕΝΟΤΗΤΑ 20η.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΩΣΗ ΤΟΥ ΌΘΩΝΑ ΕΩΣ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΟ ΓΟΥΔΙ

1. Ποιος έγινε βασιλιάς της Ελλάδας μετά την έξωση του Όθωνα;

Μετά την έξωση του Όθωνα, οι Δυνάμεις όρισαν βασιλιά της Ελλάδας τον 18 χρόνο Δανό πρίγκιπα Γεώργιο Γκλύξμπουργκ. Παράλληλα η Αγγλία πρόσφερε στο νέο βασιλιά τα Επτάνησα(1863) που ενσωματώθηκαν επίσημα στο ελληνικό κράτος το 1864.

2. Τι γνωρίζετε για το σύνταγμα του 1864;

- Αναγνώριζε το λαό ως κυρίαρχο παράγοντα του πολιτεύματος
- Ο βασιλιάς αναγνωριζόταν ως ανώτατος άρχοντας
- Θεσπιζόταν το πολίτευμα της βασιλευόμενης δημοκρατίας
- Η γερουσία καταργήθηκε
- Δικαίωμα ψήφου είχαν όλοι οι άνδρες που είχαν συμπληρώσει το 20ο έτος
- Η νομοθετική εξουσία ασκούνταν από τον βασιλιά και την Βουλή
- Η εκτελεστική εξουσία ασκούνταν από τον βασιλιά και τους υπουργούς
- Η δικαστική εξουσία κηρύχθηκε ανεξάρτητη.

3. Τι ήταν η αρχή της δεδηλωμένης;

Ο Χαρίλαος Τρικούπης διαφωνούσε με τις παρεμβάσεις του βασιλιά και εξέφρασε τις αντιρρήσεις του στο άρθρο του «Τις πταίει». Ο Χαρίλαος Τρικούπης πίστευε ότι ο βασιλιάς θα έπρεπε να διορίζει πρωθυπουργό μόνο εκείνον που έχει τους περισσότερους βουλευτές στη βουλή. Αυτή η άποψη ονομάστηκε «Αρχή της δεδηλωμένης».

4. Πως προήλθε ο δικομματισμός;

Η καθιέρωση της αρχής της δεδηλωμένης είχε ως αποτέλεσμα τα μικρά κόμματα ή να διαλυθούν ή να ενωθούν με άλλα μεγαλύτερα. Έτσι την δεκαετία 1885-1895 υπήρχαν μόνο δύο κόμματα. Στο ένα ήταν επικεφαλής ο Τρικούπης και στο άλλο ο Δηλιγιάννης. Το σύστημα αυτό ονομάστηκε δικομματισμός.

5. Ποιο ήταν το πολιτικό πρόγραμμα του Χαρίλαου Τρικούπη;

- Οι στόχοι του Χαρίλαου Τρικούπη ήταν:
- Η κατασκευή μεγάλων έργων
  - Η ανασυγκρότηση των ένοπλων δυνάμεων
  - Η εξυγίανση της δημόσιας διοίκησης
  - Η ειρηνική συμβίωση με την Οθωμανική αυτοκρατορία Για να τα πετύχει όλα αυτά ο Τρικούπης: επέβαλε βαριά φορολογία, πήρε δάνεια από τράπεζες

του εξωτερικού και πρόσφερε ευνοϊκούς όρους στους Έλληνες του εξωτερικού, που ήθελαν να επενδύσουν στην Ελλάδα.

6. Ποιες ήταν οι απόψεις του Θεόδωρου Δηλιγιάννη;

Ο Θεόδωρος Δηλιγιάννης υποστήριζε ότι - Η φορολόγηση θα έπρεπε να είναι μικρότερη

-Κατηγορούσε τον Τρικούπη ότι ευνοεί τους οικονομικά ισχυρούς ενώ όταν έγινε πρωθυπουργός κατάργησε το νόμο του Τρικούπη.

7. Τι γνωρίζετε για την οικονομική και εθνική κρίση στην Ελλάδα;

Η Ελλάδα δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις οικονομικές της υποχρεώσεις και γι' αυτό ο Τρικούπης αποφάσισε, το 1893, να κηρύξει τη χώρα υπό πτώχευση.

-1897 άρχισε στη Θεσσαλία ελληνοτουρκικός πόλεμος

-Η Ελλάδα για να πληρώσει την αποζημίωση αναγκάστηκε να πάρει νέο δάνειο

- Ο βασιλιάς συνέχισε να παρεμβαίνει στην εσωτερική και εξωτερική πολιτική και αυτό είχε ως αποτέλεσμα το στρατιωτικό κίνημα στο Γουδί το 1909.

ΕΝΟΤΗΤΑ 27η.

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΟ ΓΟΥΔΙ

1. Ποια ήταν τα αίτια που οδήγησαν στο κίνημα στο Γουδί;

Κατά την τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα η Ελλάδα

-Αντιμετώπιζε σοβαρά οικονομικά προβλήματα.

-Η πολιτική ηγεσία δεν μπορούσε να διαχειριστεί αποτελεσματικά τις εθνικές διεκδικήσεις,

-Επικρατούσε πολιτική αστάθεια, καθώς οι κυβερνήσεις διαδέχονταν η μία την άλλη χωρίς καμιά να μπορεί να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της χώρας. Υπήρχε δυσaréσκεια στην ελληνική κοινωνία.

-Η μοναρχία κατηγορούνταν για συνεχείς παρεμβάσεις στις ένοπλες δυνάμεις και για τη στάση του ύπατου αρμοστή της Κρήτης πρίγκιπα Γεώργιου, που θεωρήθηκε υπεύθυνος για τη ρήξη με τον Βενιζέλο και την επανάσταση του Θέρισου.

2. Τι ήταν ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος;

Τον Μάιο του 1909, ιδρύθηκε ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος, μια οργάνωση κατώτερων αξιωματικών. Τα μέλη του Συνδέσμου αντιδρούσαν, γιατί η βασιλική οικογένεια προωθούσε τους ευνοούμενους της στο στράτευμα αλλά και για την κακή κατάσταση των ενόπλων δυνάμεων.

3. Ποια ήταν η αφορμή για να εκδηλωθεί το κίνημα στο Γουδί;

Η πολιτική ηγεσία επιχείρησε, αρχικά, να διαπραγματευτεί με τον Σύνδεσμο. Όταν, όμως, προσπάθησε, στις 12 Αυγούστου 1909, να συλλάβει την ηγεσία του, ο Σύνδεσμος με αρχηγό τον Νικόλαο Ζορμπά, προχώρησε, στις 15 Αυγούστου 1909, στην εκδήλωση του κινήματος με κέντρο το στρατόπεδο στο Γουδί. Καθώς η κυβέρνηση δεν διέθετε δυνάμεις για να τους αντιμετωπίσει δέχτηκε τους όρους τους. Τότε αυτοί επέστρεψαν στις θέσεις τους, διατηρώντας την οργάνωσή τους.

4. Ποια ήταν τα αιτήματα του Συνδέσμου;

Ο Σύνδεσμος ζητούσε: 1. Την αναδιοργάνωση των ενόπλων δυνάμεων. Αυτό σήμαινε την απομάκρυνση από το στράτευμα των πριγκίπων, δηλαδή του Κωνσταντίνου και των άλλων γιων του βασιλιά, αίτημα που ικανοποιήθηκε αμέσως. 2. Μεταρρυθμίσεις στη διοίκηση του κράτους, στην οικονομία, στη δικαιοσύνη και στην εκπαίδευση.

5. Πως αντιμετωπίστηκε το κίνημα από την ελληνική κοινωνία;

Η ελληνική κοινωνία ανταποκρίθηκε θετικά και διατυπώθηκαν και άλλα αιτήματα με στόχο την «Ανόρθωση» του κράτους. Μάλιστα στις 14 Σεπτεμβρίου 1909 ο λαός της Αθήνας, μ' ένα εντυπωσιακό συλλαλητήριο,

που οργανώθηκε από τον Σύνδεσμο και διάφορες επαγγελματικές οργανώσεις, εξέφρασε την υποστήριξή του προς το κίνημα.

6. Ποιες ενέργειες έγιναν για την υλοποίηση των αιτημάτων;

Αρχικά, ο Σύνδεσμος δοκίμασε να υλοποιήσει τις επιδιώξεις του μέσω της κυβέρνησης Μαυρομιχάλη χωρίς κάποιο ουσιαστικό αποτέλεσμα. Έτσι, ο Σύνδεσμος κάλεσε στην Αθήνα τον Ελευθέριο Βενιζέλο.

ΕΝΟΤΗΤΑ 28η

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

1. Τι γνωρίζετε για την άνοδο του κόμματος των φιλελευθέρων στην εξουσία;

Μετά το κίνημα του 1909, ο Σύνδεσμος κάλεσε τον Ελευθέριο Βενιζέλο στην Αθήνα και του πρότεινε την πρωθυπουργία. Ο Βενιζέλος όμως αρνήθηκε. Επίσης, δεν συμφώνησε με εκείνους που ζητούσαν την κατάργηση της μοναρχίας. Έτσι, συμφωνήθηκε ανάμεσα στον Σύνδεσμο, τον βασιλιά, τα παλαιά κόμματα και τον Βενιζέλο να γίνουν εκλογές για την ανάδειξη αναθεωρητικής Βουλής. Τελικά, μετά από δύο εκλογικές αναμετρήσεις τις εκλογές κέρδισε το Κόμμα των Φιλελευθέρων, που μόλις είχε ιδρυθεί από τον Βενιζέλο.

2. Τι προέβλεπε το σύνταγμα του 1911 που ψηφίστηκε από την αναθεωρητική βουλή;

Το σύνταγμα του 1911: προστάτευε τις ατομικές ελευθερίες, επέτρεπε στο κράτος να αφαιρεί από τους ιδιοκτήτες τους, με αποζημίωση μεγάλες εκτάσεις γης για να μοιραστούν σε ακτήμονες, θέσπιζε τη μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων, απαγόρευε στους στρατιωτικούς και στους δημοσίους υπαλλήλους να εκλέγονται βουλευτές και καθιέρωνε την υποχρεωτική, δωρεάν εκπαίδευση.

3. Ποιες ήταν οι ενέργειες του Βενιζέλου για την αναδιοργάνωση του στρατού;

Ο Βενιζέλος ασχολήθηκε με την αναδιοργάνωση των ενόπλων δυνάμεων
1. Φρόντισε να αποκτήσει ισχυρή επιρροή στο στράτευμα. **2.** Επιδίωξε την αξιοποίηση όλων των αξιωματικών. **3.** Επανέφερε στην ηγεσία του στρατού τον διάδοχο Κωνσταντίνο.

4. Τι γνωρίζετε για τις εκλογές του 1912;

Οι εκλογές του Μαρτίου 1912 εξελίχθηκαν σε θρίαμβο των Φιλελευθέρων. Εκλέχτηκε μεγάλος αριθμός νέων βουλευτών και φάνηκε ότι μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας πίστευε ότι ο Βενιζέλος μπορούσε να λύσει τα μεγάλα κοινωνικά και εθνικά ζητήματα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 29η.

ΟΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ (1912- 1913)

1. Ποια ήταν τα αίτια των Βαλκανικών πολέμων;

Τα αίτια των Βαλκανικών πολέμων ήταν: **1.** Οι Νεότουρκοι άρχισαν διώξεις σε βάρος των αλλοεθνών πληθυσμών της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. **2.** Οι βαλκανικοί λαοί (Έλληνες, Βούλγαροι, Σέρβοι) επιδίωκαν την προστασία των ομοεθνών τους που διέμεναν στο οθωμανικό κράτος αλλά και την ενσωμάτωση των εδαφών τους στα δικά τους κράτη. **3.** Η Γερμανία είχε διεισδύσει οικονομικά στην Οθωμανική αυτοκρατορία. **4.** Η Ιταλία, επιτέθηκε εναντίον της Λιβύης (οθωμανική κτήση), και κατέλαβε τα Δωδεκάνησα που ήταν υπό οθωμανική διοίκηση. **5.** Η Αυστροουγγαρία προσάρτησε την Βοσνίας-Ερζεγοβίνης.

2. Ποια ήταν η πολιτική του Βενιζέλου;

Ο Βενιζέλος, αρχικά, δεν αντέδρασε στις νεοτουρκικές προκλήσεις, εκτιμώντας ότι η Ελλάδα δεν ήταν προετοιμασμένη για πόλεμο. Καθώς, όμως, έκρινε ότι μια πολεμική σύγκρουση δεν ήταν μακριά, υιοθέτησε την τακτική της βαλκανικής συνένωσης. Έτσι υπογράφηκαν, την άνοιξη του 1912, συνθήκες συμμαχίας ανάμεσα στη Σερβία, τη Βουλγαρία, την Ελλάδα και το Μαυροβούνιο.

3. Ποια ήταν η αφορμή για να ξεκινήσει ο Α΄ βαλκανικός πόλεμος;

Οι σύμμαχοι απαίτησαν από τον σουλτάνο να σέβεται τα δικαιώματα των χριστιανών που ζούσαν στην Οθωμανική αυτοκρατορία και να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις προς όφελός τους. Η απροθυμία του σουλτάνου να συζητήσει τέτοιου είδους ζητήματα στάθηκε η αφορμή του πολέμου που ονομάστηκε Α΄ βαλκανικός πόλεμος.

4. Με ποια συνθήκη τελείωσε ο Α΄ βαλκανικός πόλεμος;

Ο Α΄ βαλκανικός πόλεμος τερματίστηκε με την συνθήκη του Λονδίνου, με την οποία η Οθωμανική αυτοκρατορία υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει σχεδόν όλα τα ευρωπαϊκά και βαλκανικά εδάφη της. Οι Δυνάμεις θα καθόριζαν το μέλλον των νησιών του Β. και Α. Αιγαίου, της χερσονήσου του Αγίου Όρους και το καθεστώς της Αλβανίας, Τα Δωδεκάνησα παρέμειναν υπό ιταλική κατοχή

5. Πως ξεκίνησε ο Β΄ Βαλκανικός πόλεμος;

Η συνθήκη του Λονδίνου άφησε πολλές εκκρεμότητες που αφορούσαν κυρίως τη Μακεδονία που κάποια τμήματά της τα διεκδικούσαν η Βουλγαρία και η Σερβία. Η Ελλάδα και η Σερβία συμάχησαν, για να αντιμετωπίσουν τις απαιτήσεις της Βουλγαρίας. Πράγματι, στα μέσα του 1913, ο βουλγαρικός στρατός επιτέθηκε ταυτόχρονα εναντίον της Ελλάδας και της Σερβίας. Έτσι ξεκίνησε ο Β΄ βαλκανικός πόλεμος. Ο ελληνικός στρατός κατέλαβε την Α. Μακεδονία και τη Δ. Θράκη. Επιτυχίες σημείωσαν οι Σέρβοι στη Δυτική Μακεδονία. οι Ρουμάνοι εισέβαλαν στη Βουλγαρία,

ΕΝΟΤΗΤΑ 30η

Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΑΜΕΣΩΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ

1. Τι γνωρίζετε για τη συνθήκη του Βουκουρεστίου;

-Με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου (28 Ιουλίου 1913) τερματίστηκαν οι βαλκανικοί πόλεμοι.. - Η Ελλάδα πήρε το μεγαλύτερο μέρος της Μακεδονίας, τη νότια Ήπειρο, σημαντικά νησιά στο Β. και Α. Αιγαίο και την Κρήτη. Τα εδάφη αυτά ονομάστηκαν Νέες Χώρες Έτσι η Ελλάδα διπλασίασε σχεδόν τα εδάφη της και τον πληθυσμό της - Η Σερβία κέρδισε ένα σημαντικό τμήμα της ΒΔ. Μακεδονίας. - Στη Βουλγαρία αποδόθηκε το μεγαλύτερο μέρος της Δ. Θράκης. - Η Οθωμανική αυτοκρατορία ανέκτησε την Α. Θράκη. - Τα Δωδεκάνησα παρέμειναν υπό ιταλικό έλεγχο. - Λίγους μήνες αργότερα (πρωτόκολλο της Φλωρεντίας, 4 Δεκεμβρίου 1913), η Β. Ήπειρος παραχωρήθηκε στην Αλβανία.

2. Ποιες ήταν οι συνέπειες των βαλκανικών πολέμων για την Ελλάδα;

- Πόλεις όπως η Θεσσαλονίκη, τα Ιωάννινα, η Καβάλα, ήταν ακμαία οικονομικά Κέντρα.

- Οι μουσουλμανικοί και σλαβικοί πληθυσμοί, που κατείχαν τις περισσότερες καλλιεργήσιμες γαίες, και η εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης, αντιμετώπισαν τις ελληνικές αρχές με κάποια δυσπιστία.

-αναγνωρίστηκαν τα εργατικά σωματεία,

- θεσπίστηκαν μέτρα για την ασφάλιση των εργαζομένων

-καθιερώθηκε η οκτάωρη εργασία και

- Ιδρύθηκαν αγροτικοί συνεταιρισμοί.

ΕΝΟΤΗΤΑ 31η

ΤΑ ΑΙΤΙΑ,Η ΕΚΡΗΞΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΤΩΠΑ ΤΟΥ Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

1. Ποια ήταν τα αίτια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου;

- Ο ιμπεριαλισμός ήταν η κυριότερη αιτία του πολέμου. Η Γερμανία ήθελε να καλύψει τις ανάγκες της σε πρώτες ύλες, καύσιμα και αγορές. Έτσι ήρθε αντιμέτωπη με τη Βρετανία και τη Γαλλία, που έλεγχαν τότε τις πλουσιότερες αποικίες. - Ο εθνικισμός. Οι λαοί της Ευρώπης δεν επιθυμούσαν τον πόλεμο. Δεν ήταν ωστόσο, και διατεθειμένοι να καταπνίξουν τα εθνικά τους αισθήματα για να διατηρηθεί η ειρήνη. - Ο μιλιταρισμός (ο υπερτονισμός των στρατιωτικών αξιών). Η ανάπτυξη της γερμανικής πολεμικής βιομηχανίας ώθησαν και τις άλλες ευρωπαϊκές Δυνάμεις στην απόκτηση στρατιωτικών εξοπλισμών.

2. Ποιες ήταν οι αντίπαλες δυνάμεις;

Τα αντίπαλα στρατόπεδα στην Ευρώπη ήταν: - οι Κεντρικές Δυνάμεις ή Τριπλή Συμμαχία -Γερμανία, Αυστροουγγαρία, Ιταλία και - η Εγκάρδια ή Τριπλή Συνεννόηση (Αντάντ) Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία.

3. Ποια ήταν η αφορμή για την κήρυξη του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου;

Η αφορμή για την κήρυξη του πολέμου δόθηκε, όταν στο Σεράγεβο της Βοσνίας δολοφονήθηκε ο διάδοχος του αυστριακού θρόνου Φραγκίσκος Φερδινάνδος από ένα νεαρό Σέρβο (Ιούνιος 1914). Σχεδόν αμέσως η Αυστροουγγαρία κήρυξε τον πόλεμο στη Σερβία. Η Ρωσία και η Γαλλία εκδήλωσαν τη συμπαράστασή τους στη Σερβία, ενώ η Γερμανία τάχθηκε στο πλευρό της Αυστροουγγαρίας.

4. Ποια ήταν τα κύρια μέτωπα του πολέμου;

- Το δυτικό μέτωπο. Οι Γερμανοί εισέβαλαν στο Βέλγιο και κινήθηκαν προς το Παρίσι, η Βρετανία κήρυξε τον πόλεμο στη Γερμανία. - Το ανατολικό μέτωπο. Παράλληλα, η ρωσική προέλαση στην Α. Πρωσία ανακόπηκε από γερμανικές δυνάμεις. Τον Οκτώβριο του 1914 μπήκε στον πόλεμο και η Οθωμανική αυτοκρατορία στο πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων.

5. Ποιες συμμαχίες έγιναν στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο;

- Η Βουλγαρία συμμάχησε με τις Κεντρικές Δυνάμεις, οι οποίες, έχοντας και τη συνεργασία του σουλτάνου, σχεδόν κυριάρχησαν στα Βαλκάνια. - Η Αντάντ, για να ανοίξει τα Στενά και να βοηθήσει τη Ρωσία, οργάνωσε μεγάλη επιχείρηση κατάληψης των Δαρδανελίων. Τότε η Αντάντ αποβίβασε στρατεύματά της στη Θεσσαλονίκη (Οκτώβριος 1915) και μετέφερε τον πόλεμο στην Ελλάδα.. Η Ιταλία συμμάχησε με την Αντάντ, αφού έλαβε υποσχέσεις ότι μετά το τέλος του πολέμου θα της παραχωρηθούν εδάφη.

6. Τι γνωρίζετε για την καμπή του 1917;

- Η ΗΠΑ συμμάχησαν με την Αντάντ που με τους 1.000.000 περίπου στρατιώτες και τα άφθονα υλικά μέσα που διέθεσαν επηρέασαν την έκβαση του πολέμου. - Τον Ιούνιο του 1917 εισήλθε στον πόλεμο και η Ελλάδα ως σύμμαχος της Αντάντ.

7. Ποιες ήταν οι συνέπειες του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου;

Ο πόλεμος άφησε πίσω του περίπου 8.000.000 νεκρούς, περίπου 20.000.000 τραυματίες και τεράστιες υλικές καταστροφές. Η Ευρώπη έβγαινε από αυτόν αλλαγμένη.

ΕΝΟΤΗΤΑ 32η

Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟΝ Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΧΑΣΜΟΣ

1. Ποια ήταν η θέση του Βενιζέλου για τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο;

Ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος, που θεωρούσε ότι οι Αγγλογάλλοι θα επικρατούσαν, έκρινε ότι η Ελλάδα θα έπρεπε να συμμαχήσει με την Αντάντ για να διαφυλάξει τα κέρδη της από τους βαλκανικούς πολέμους αλλά και να διευρύνει τα σύνορά της.

2. Ποια ήταν η θέση του βασιλιά Κωνσταντίνου για τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο;

Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος ήθελε την Ελλάδα σύμμαχο των Κεντρικών Δυνάμεων. Επειδή, όμως, η Οθωμανική αυτοκρατορία και η Βουλγαρία είχαν ήδη ταχθεί στο πλευρό της Γερμανίας, ο βασιλιάς υποστήριζε, σε συνεννόηση με τον Γερμανό αυτοκράτορα, τη «διαρκή ουδετερότητα» με το επιχείρημα ότι έτσι η Ελλάδα θα προστατευόταν από τον πόλεμο.

3. Τι γνωρίζετε για τη σύγκρουση Βενιζέλου-Κωνσταντίνου;

Όταν η Αντάντ επιχείρησε να καταλάβει τα Δαρδανέλια, ο Βενιζέλος έκρινε ότι η Ελλάδα θα έπρεπε να πάρει μέρος στην προσπάθειά της. Η άρνηση του βασιλιά οδήγησε τον Βενιζέλο σε παραίτηση. Στις εκλογές που ακολούθησαν ο Βενιζέλος αναδείχτηκε νικητής. Όταν, όμως, κήρυξε την Ελλάδα σε επιστράτευση, ο βασιλιάς διαφώνησε και πάλι και τότε ο Βενιζέλος παραιτήθηκε για δεύτερη φορά. Ακολούθησαν νέες εκλογές από τις οποίες οι Φιλελεύθεροι απείχαν. Έτσι, η νέα κυβέρνηση που προέκυψε ήταν απολύτως πιστή στα Ανάκτορα.

4. Τι γνωρίζετε για την εμπλοκή της Ελλάδας στον Α' παγκόσμιο πόλεμο;

Η Αντάντ, για να αντιμετωπίσει τη γερμανική επιρροή στα Βαλκάνια, αποβίβασε στρατεύματα στη Θεσσαλονίκη. Η Σερβία δέχτηκε βουλγαρική επίθεση, κατέρρευσε και τα σερβικά στρατεύματα μεταφέρθηκαν στη Μακεδονία. Λίγο αργότερα, γερμανικά και βουλγαρικά στρατεύματα εισέβαλαν στην Α. Μακεδονία. Οι ελληνικές δυνάμεις δεν αντέδρασαν, καθώς εφάρμοζαν τις εντολές του Κωνσταντίνου περί «ουδετερότητας». Έτσι, το Δ' Σώμα Στρατού διατάχθηκε να παραδοθεί δίχως να αντισταθεί, αιχμαλωτίστηκε και μεταφέρθηκε στη Γερμανία.

5. Τι ήταν οι επίστρατοι;

Η Αντάντ απαίτησε από τον βασιλιά τον αφοπλισμό των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων. Εκείνος αποδέχτηκε το αίτημα, αλλά, έδωσε εντολή οι έφεδροι που απολύονταν να οργανώνονται σε συνδέσμους. Έτσι δημιουργήθηκαν οι Επίστρατοι, μια φιλοβασιλική παραστρατιωτική οργάνωση με περίπου 200.000 μέλη.

6. Τι ήταν η Εθνική Άμυνα;

Οι Βενιζελικοί δημιούργησαν στη Μακεδονία μια οργάνωση, την Εθνική Άμυνα, και πραγματοποίησαν κίνημα στη Θεσσαλονίκη ζητώντας τη συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ.

7. Τι γνωρίζετε για την προσωρινή κυβέρνηση της Θεσσαλονίκης;

Ο Βενιζέλος εγκατέστησε Προσωρινή Κυβέρνηση στη Θεσσαλονίκη και διέταξε Επιστράτευση, ώστε Ελληνικά στρατεύματα να πολεμήσουν στο πλευρό της Αντάντ.

8. Τι γνωρίζετε για τον Εθνικό Διχασμό;

Το καλοκαίρι του 1916 διαμορφώθηκαν στην Ελλάδα δύο αντίπαλα κέντρα εξουσίας. Το φαινόμενο αυτό ονομάστηκε Εθνικός Διχασμός. Έτσι υπήρχε το «κράτος των Αθηνών» υπό τον Κωνσταντίνο και το «κράτος της Θεσσαλονίκης» υπό τον Βενιζέλο

9. Τι γνωρίζετε για την έξωση του Κωνσταντίνου;

Η Αντάντ επιδίωξε να καταλάβει την Αθήνα, αλλά τα συμμαχικά στρατεύματα αποκρούστηκαν από δυνάμεις πιστές στον βασιλιά. Τον Νοέμβριο του 1916, το «κράτος των Αθηνών» εξαπέλυσε διώξεις σε βάρος βενιζελικών με τουλάχιστον 35 νεκρούς (Νοεμβριανά). Παράλληλα, η Αντάντ κατέλαβε τον Πειραιά, και ζήτησε την απομάκρυνση του Κωνσταντίνου, ο οποίος εξαναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα. Στον θρόνο άφησε τον γιο του Αλέξανδρο, δίχως, ωστόσο, ο ίδιος να παραιτηθεί.

10. Τι γνωρίζετε για την ανάληψη της εξουσίας από τον Βενιζέλο;

Ο Βενιζέλος ήρθε στην Αθήνα, σχημάτισε νέα κυβέρνηση και κήρυξε τον πόλεμο στις Κεντρικές Δυνάμεις. Ο Βενιζέλος επανέφερε τη Βουλή που είχε εκλεγεί τον Μάιο του 1915. Απολύθηκαν χιλιάδες δημόσιοι υπάλληλοι και στρατιωτικοί που θεωρήθηκαν φιλοβασιλικοί και αρκετά στελέχη της βασιλικής παράταξης εξορίστηκαν σ' ένα γαλλικό νησί, την Κορσική.

